

Høringsnotat

Forslag til ny forskrift om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og endring i studiekvalitetsforskriften

24. januar 2024

Innhold

1	Innledning.....	4
2	Bakgrunn	4
2.1	Innledning	4
2.2	Rettslig rammeverk.....	5
2.3	Hvorfor regler om generell godkjenning?.....	7
3	Forslag til ny forskrift om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.....	7
3.1	Innledning	7
3.2	Virkeområde	8
3.3	Krav til søknad og dokumentasjon	8
3.3.1	Dagens regler.....	8
3.3.2	Departementets vurdering og forslag	9
3.4	Ekthetsvurdering og verifisering.....	10
3.4.1	Dagens regler.....	10
3.4.2	Departementets vurdering og forslag	11
3.5	UVD-ordningen	11
3.5.1	Innledning.....	11
3.5.2	Særlige krav til søker.....	13
3.5.3	Helsefaglige utdanninger.....	14
3.5.4	Oppnevning av sakkyndige for UVD-ordningen	15
3.6	Bruk av GSU-listen for vedtak om generell godkjenning.....	16
3.6.1	Dagens regler.....	16
3.6.2	Departementets vurdering og forslag	16
3.7	Krav til generell uttelling i studiepoeng.....	18

3.7.1	Dagens regler.....	18
3.7.2	Departementets vurderinger og forslag	19
3.8	Godkjenning av avbrutt utdanning eller studieperioder.....	20
3.8.1	Dagens regler.....	20
3.8.2	Departementets vurdering og forslag	21
3.9	Godkjenning av «overskytende» utdanning.....	21
3.9.1	Dagens regler.....	21
3.9.2	Departementets vurdering og forslag	22
3.10	Krav om akkreditering eller annen offentlig godkjenning	23
3.10.1	Dagens regler.....	23
3.10.2	Departementets vurdering og forslag	24
3.11	Råd og veiledning.....	25
3.11.1	Dagens regler.....	25
3.11.2	Departementets vurdering og forslag	26
3.12	Internasjonale forpliktelser.....	26
3.12.1	Dagens regler.....	26
3.12.2	Departementets vurdering og forslag	27
3.13	Samordning av godkjenning av utenlandsk utdanning.....	28
3.13.1	Dagens regler.....	28
3.13.2	Departementets vurdering og forslag	29
4	Økonomiske og administrative konsekvenser	30
5	Forslag til forskrift om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning....	30

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet legger med dette frem forslag til ny forskrift om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

Den nye forskriften vil gi en samlet oversikt over vilkår og saksbehandlingsregler og dermed større forutsigbarhet og et mer brukervennlig regelverk. Forslaget går i hovedtrekk ut på å regulere

- vilkår for generell godkjenning
 - o ordinær ordning for verifiserbar utdanning
 - o ordning for søkere uten verifiserbar dokumentasjon (UVD-ordningen)
- rådgivnings- og veiledningsansvaret til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) når det gjelder godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og direktoratets oppgaver knyttet til internasjonale forpliktelser på godkjenningssområdet
- HK-dirs ansvar for å dele vedtak om generell godkjenning i Register for godkjenning av utenlandsk utdanning (GAUS), bistå institusjonene med rådgivning om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og bidra til å samordne praksis for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

I tillegg vil forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (studiekvalitetsforskriften) endres ved at kapittel 6 foreslås opphevet.

En hjemmel for klagenemnd for vedtak om godkjenning av utenlandsk utdanning er tatt inn i fagskoleloven og i opplæringsloven etter forslag i Prop. 74 L (2021–2022). Departementet uttalte i lovproposisjonen at en felles nasjonal klagenemnd for godkjenningsordningene som HK-dir har ansvar for, det vil si generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og utenlandsk fagskoleutdanning, og godkjenning av utenlandsk fag- og yrkesopplæring, vil kunne skape synergieffekter og utvikle kompetansen på behandling av klager. Departementet vil komme tilbake til en eventuell regulering av ny klagenemnd.

Kunnskapsdepartementet arbeider med en samlet omstrukturering av alle sentrale forskrifter til universitets- og høyskoleloven. Den nye forskriften som her foreslås vil eventuelt bli slått sammen med forskrifter på andre områder. Forslag til ny struktur vil bli sendt på høring fra Kunnskapsdepartementet.

2 Bakgrunn

2.1 Innledning

Godkjenningsordningene for utenlandsk høyere utdanning skal legge til rette for at personer med slik utdanning kan få bruke kompetansen sin i arbeid eller i videre utdanning. Ordningene skal blant annet bidra til god integrering av innvandrere, til at

personer med utenlandsk høyere utdanning kommer inn på arbeidsmarkedet, samt tilrettelegge for studentmobilitet.

I universitets- og høyskoleloven er det et skille mellom generell og faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

Faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning gjøres av universitetene og høyskolene og er først og fremst ment for dem som ønsker å studere videre i Norge. For å søke om faglig godkjenning av del av studium må vedkommende være tatt opp ved universitetet eller høyskolen der de ønsker å få den utenlandske utdanningen godkjent.

Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning gis av en nasjonal godkjenningsmyndighet og skal hjelpe søkere med å dokumentere kompetanse overfor potensielle arbeidsgivere for stillinger der det ikke er stilt spesielle krav til yrkesutøvelse i lov eller forskrift. Skillet mellom generell og faglig godkjenning fremgår tydelig i universitets- og høyskoleloven og er beskrevet i forarbeidene, jf. blant annet Prop. 111 L (2020 – 2021)¹, Prop. 74 L (2021–2022)² og i Prop. 126 L (2022–2023)³ hvor en ny lov for universiteter og høyskoler er foreslått.

Forslagene i dette høringsnotatet er primært knyttet til generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Enkelte forslag angår også faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

Generell godkjenning og vurdering av utenlandsk høyere utdanning har vært en nasjonal oppgave i over tretti år. I perioden 1991 til 2002 ga National Academic Information Centre (NAIC) og Norgesnettrådet generelle rådgivende uttalelser om enkeltpersoners utenlandske høyere utdanning, anbefalinger om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning til norske læresteder, og generell informasjon om arbeidet med vurdering av utenlandsk høyere utdanning.

Nasjonalt organ for kvalitet i høyere utdanning (NOKUT) ble opprettet i 2003, og Norgesnettrådet, inkludert NAIC, opphørte. Samtidig med opprettelsen av NOKUT ble det etablert en formell ordning med generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

Fra 1. januar 2023 er oppgaven med generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning lagt til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir).

2.2 Rettslig rammeverk

Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning er regulert i dagens universitets- og høyskolelov (uhl.) kapittel 3. Reglene ble sist endret på bakgrunn av Prop. 74 L (2021–

¹ Prop. 111 L (2020 – 2021) Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteloven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon)

² Prop. 74 L (2021–2022) Endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTs oppgaver, studentrettigheter mv.)

³ Prop. 126 L (2022–2023) Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

2022)⁴ om blant annet endringer i NOKUTs oppgaver. Disse endringene trådte i kraft 1. januar 2023. Uhl. §§ 3-4 og 3-4 a regulerer generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, og uhl. §§ 3-5 – 3-5 c regulerer faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Etter uhl. § 3-5 g kan departementet gi forskrift om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

I forslaget til ny universitets- og høyskolelov finner man lovforslagene om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning i §§ 9-3 – 9-5 (faglig godkjenning) og §§ 9-7 og 9-8 (generell godkjenning), jf. Prop. 126 L (2022–2023).

Konvensjonen om godkjenning av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning i Europaregionen (Lisboakonvensjonen)⁵ er førende for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Lisboakonvensjonen gjelder utdanning som gir grunnlag for opptak til høyere utdanning, godkjenning av studieperioder og godkjenning av hele utdanninger. Den gjelder både generell og faglig godkjenning etter universitets- og høyskoleloven.⁶ Høyere utdanning fra de fleste land i Europa vil videre være omfattet av Bologna-samarbeidet, i Det europeiske området for høyere utdanning (EHEA)⁷.

Fra 5. mars 2023 gjelder også UNESCOs globale konvensjon for godkjenning av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning. Den er ment å bygge bro mellom UNESCOs ulike regionale konvensjoner for godkjenning av høyere utdanning, herunder Lisboakonvensjonen. Norge tiltrådte konvensjonen som første land i 2020.

Studiekvalitetsforskriften kapittel 6 gir enkelte regler for hvordan søknader om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal behandles.

Også annet regelverk er av betydning for generell godkjenning. Det gjelder især forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler (gradsforskriften), forskrift om krav til mastergrad (mastergradsforskriften), forskrift om opptak til høgare utdanning (opptaksforskriften), samt oversikten over utenlandske utdanninger som tilsvarende generell studiekompetanse, GSU-listen (foreslått som vedlegg til opptaksforskriften i høring som hadde frist 22. september 2023).

⁴ Prop. 74 L (2021 – 2022) Endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTS oppgaver, studentrettigheter mv.)

⁵ Konvensjon om godkjenning av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning i Europaregionen (Lisboakonvensjonen)
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/uh/lisboakonvensjonen/f-4260_web.pdf

⁶ Prop. 111 L (2020–2021) Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon) s. 32

⁷ På møtet i Bologna Follow-Up Group 11. april 2011 ble det vedtatt å suspendere Den russiske føderasjon og Belarus fra Bologna-prosessen og European Higher Education Area.

2.3 Hvorfor regler om generell godkjenning?

Da oppgaven om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning var plassert hos NOKUT, vedtok NOKUTs styre retningslinjer for generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Retningslinjene redegjorde for hvordan bestemmelsene om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning i uhl. og studiekvalitetsforskriften skulle forstås, og utfylte disse bestemmelsene. Retningslinjene inneholdt blant annet krav til dokumentasjon, GSU-listen som referanse for opptaksnivå, godkjenning av avbrutt utdanning og krav til gradlikestilhet.

Flyttingen av oppgaven med å gi generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning fra NOKUT til HK-dir har aktualisert spørsmålet om å regulere godkjenningsordningen på en annen måte og samle relevante bestemmelser fra studiekvalitetsforskriften og retningslinjene. Det vil bidra til likebehandling og forutsigbarhet for dem som søker om å få godkjent sin utdanning, og regelverket vil bli mer oversiktlig for søkerne.

Forslaget til nye forskriftsbestemmelser innebærer i det vesentlige en videreføring av bestemmelsene i studiekvalitetsforskriften kapittel 6 og forvaltningspraksis på området. Studiekvalitetsforskriften kapittel 6 foreslås opphevet når ny forskrift fastsettes.

Det er videre behov for regler om godkjenningsmyndighetens ansvar for å gi råd og veiledning og for å samordne praksis for vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter uhl. § 3-5 h⁸. Forslagene i forskriften knyttet til samordning er i hovedsak en videreføring av dagens regler og praksis. Disse reglene gjelder for både generell og faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.

3 Forslag til ny forskrift om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

3.1 Innledning

Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning har som formål å gi arbeidssøkende med høyere utdanning fra utlandet dokumentasjon på hva utdanningen tilsvarer i det norske utdanningssystemet. Den gir potensielle arbeidsgivere informasjon om hvilket nivå den aktuelle utdanningen ligger på, og hvilket omfang den har. I tillegg er det en forutsetning for generell godkjenning at godkjenningsmyndigheten kan sannsynliggjøre at den utenlandske utdanningen er ekte.

Det er to former for generell godkjenning; den ordinære ordningen basert på skriftlig, verifiserbar dokumentasjon, og en ordning for dem uten verifiserbar dokumentasjon (UVD-ordningen).

⁸ I forslaget til ny lov for universiteter og høyskoler er regelen om samordning i § 9-9, jf. Prop. 126 L (2022 – 2023)

Vedtak om generell godkjenning bygger på en systembasert vurdering av den utenlandske høyere utdanningen opp mot norsk høyere utdanning. Generell godkjenning er ikke basert på en vurdering av det faglige innholdet i utdanningen. Utgangspunktet for vurderingen er kunnskap om utdanningssystemet i det aktuelle landet sammenlignet med det norske utdanningssystemet.

3.2 Virkeområde

Departementet foreslår at forskriftens virkeområde angis innledningsvis i ny forskrift. Forskriften skal primært regulere generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, men gjelder også registrering av vedtak om faglig godkjenning av høyere utdanning, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-4, § 3-5, § 3-5 a og § 3-5 b⁹. Se forslag til § 1-1.

Kapittel 2–5 i forslaget til forskrift omfatter generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, blant annet regler om søknadsbehandling, krav til dokumentasjon og UVD-ordningen.

3.3 Krav til søknad og dokumentasjon

3.3.1 Dagens regler

En generell godkjenning av en utenlandsk høyere utdanning vil i utgangspunktet være basert på den dokumentasjonen søkeren legger frem. Det følger av studiekvalitetsforskriften § 6-1 andre ledd at HK-dir kan gi nærmere retningslinjer for krav til søknad og dokumentasjon.

Dokumentasjonskravene HK-dir praktiserer for den verifiserbare generelle godkjenningsordningen, er:

- Norsk D- eller F-nummer eller annet gyldig identifikasjonsbevis
- Bevis på eventuell navnendring
- Vitnemål og karakterutskrifter fra høyere utdanning på originalspråk
- Vitnemål fra videregående skole på originalspråk
- Oversettelser av dokumenter som er utstedt på et annet språk enn norsk, dansk, svensk, islandsk, finsk eller engelsk

Etter dagens praksis er det krav om at oversettelser av utdanningsdokumenter må utføres av statsautorisert translatør eller et oversettelsesbyrå. Det er ikke krav om at oversetter må ha bedriften sin i Norge. I praksis er de aller fleste oversettelser gjort av oversettelsesbyråer i utlandet. Det er imidlertid krav om at oversettelsen må være utført av en person som er oversetter, og som enten driver et oversettelsesbyrå eller er ansatt i slik virksomhet. Det er ikke tilstrekkelig at det vedlegges en oversettelse som mangler firmalogo, stempel, signatur, kontaktinformasjon til oversetteren, erklæring eller liknende. HK-dir og tidligere NOKUT har mottatt rundt 100.000 søknader om generell godkjenning

⁹ I forslaget til ny lov for universiteter og høyskoler er regelen om registrering i GAUS i § 9-8, jf. Prop. 126 L (2022 – 2023)

av utenlandsk høyere utdanning siden ordningen ble opprettet i 2003, og det er svært sjelden at oversettelsene ikke har vært tilstrekkelige.

For enkelte land og enkelte grader krever HK-dir følgende tilleggsdokumentasjon:¹⁰

- Direktesendte karakterutskrifter ¹¹
- Attesteringer ¹²
- Dokumentasjonskrav for utenlandsk doktorgrad ¹³

For generell godkjenning etter UVD-ordningen (se punkt 3.5) gjelder følgende dokumentasjonskrav:

- Gyldig identifikasjonsbevis (dersom søker ikke har norsk D- eller F-nummer)
- Bevis på eventuell navndring

Hvis søker har vitnemål og karakterutskrifter fra høyere utdanning og vitnemål fra videregående skole på originalspråk, legges dette ved søknaden. Hvis søker har oversettelser av utdanningsdokumentene tilgjengelig, legges dette også ved søknaden.

3.3.2 Departementets vurdering og forslag

Dokumentasjonskravene for søknader om generell godkjenning har stort sett vært uendret siden NOKUT ble opprettet i 2003. Departementet mener at disse kravene bør reguleres i forskrift, fordi de er bestemmende for privatpersoners rettigheter eller plikter, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a.

Som vist over vil kravene til tilleggsdokumentasjon variere med land og type utdanning, mv., og de vil også kunne endres utfra situasjonen i utdanningssektoren og samfunnet for øvrig i de ulike landene. Et krav om tilleggsdokumentasjon opphører når det ikke lenger er nødvendig, saklig eller forholdsmessig.

Et aktuelt eksempel er dokumentasjonskravene for utdanning fra Ukraina. Inntil oktober 2022 var det et krav om at alle ukrainske utdanningsdokumenter måtte inneholde apostille.

¹⁰ Krav om tilleggsdokumentasjon er basert på en konkret helhetsvurdering av utdanningslandets utdanningssystem og samfunnsstruktur. Tilleggskravene skal sikre at søknaden er tilstrekkelig opplyst, og at HK-dir kan ha tillit til de innsendte dokumentene. Det som er avgjørende for fastsettelse av tilleggsdokumentasjon, er at dokumentasjonskravene fører til økt kvalitet og tillit, og at bruk av dokumentasjonskrav er nødvendig for å oppnå formålet.

¹¹ Krav om direkte sendte karakterutskrifter innebærer at lærestedet, eller firmaet lærestedet benytter, må utstede en offisiell karakterutskrift (official transcript) på engelsk som lærestedet sender direkte til HK-dir, enten i forseglett konvolutt per post eller digitalt hvis lærestedet har et sikkert standardisert system for utstedelse av elektroniske karakterutskrifter. HK-dir krever pr. dd. direkte sendte karakterutskrifter fra USA, Canada, Eritrea, Etiopia, Filippinene, Nigeria, enkelte læresteder i Ghana og enkelte læresteder i Kamerun.

¹² Attesteringer innebærer at dokumentet er påført et stempel med en kode, slik at dokumentet kan sjekkes i en digital database. HK-dir krever slik dokumentasjon for utdanning fra Kina og Pakistan.

¹³ For utenlandske doktorgrader kreves dokumentasjon på utdanninger som ga opptak til doktorgraden, samt doktorgradsreglement fra tiden da søker startet doktorgradsstudiene.

Siden krigen i Ukraina vanskeliggjør oppfyllelse av dette kravet, er praksisen nå endret. Det foretas isteden en helhetsvurdering av den innsendte dokumentasjonen.

Direktoratet kan kreve originaldokumenter ettersendt for kontroll.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at de generelle dokumentasjonskravene reguleres i ny forskrift, og at det gis adgang til å kreve dokumentasjon utover kravene som eksplisitt fremgår av forskriften, dersom slik dokumentasjon er nødvendig for å vurdere søknaden og det ikke er urimelig krevende for søkeren å legge den frem. Det er enkelte land som ikke utsteder formelle vitnemål, eller utsteder vitnemål svært lang tid etter at studiet er fullført. Det er også land som ikke utsteder Diploma supplement. Departementet mener at direktoratet i slike særlige tilfeller bør kunne vurdere søknaden selv om den ikke inneholder alle kravene til dokumentasjon. Se forslag til § 3-1.

3.4 Ekthetsvurdering og verifisering

3.4.1 Dagens regler

I behandlingen av søknader om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning vurderer HK-dir om dokumentasjonen er ekte, om den utenlandske utdanningsinstitusjonen er godkjent (akkreditert) som del av systemet for høyere utdanning av en offentlig myndighet i det aktuelle landet, og om søkeren faktisk har gjennomført den utdanningen vedkommende har papirer på.

Krav til ekthetsvurdering og verifisering er omtalt flere steder i de nyere forarbeidene til universitets- og høyskoleloven.¹⁴

En ekthetsvurdering innebærer en kontroll av søkers dokumentasjon. Dokumentenes utsteder, konkrete utforming, sammenheng med søkers identitet og støttedokumentasjon gjennomgås helhetlig for å fastslå hvorvidt disse gir uttrykk for korrekte opplysninger. Ekthetsvurderingen omfatter hele prosessen fra en søknad er mottatt til dokumentene med rimelig sikkerhet kan sies å være ekte.

En verifisering innebærer en kontroll av ekthetsvurderingen av en ekstern part og kan gjennomføres som et siste ekstra ledd i ekthetsvurderingen. Verifisering er en bekreftelse fra utsteder av dokumentet eller fra godkjenningsmyndigheten i utdanningslandet på at søkerdokumentet er ekte, og at det aktuelle dokumentet som verifiseres (inkludert innholdet i det), er knyttet til akkurat denne søkeren. Verifisering kan innhentes gjennom digitale databaser eller skriftlige henvendelser til lærestedet eller myndighetene i det aktuelle landet.

¹⁴ Prop. 74 L (2021–2022) Endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTs oppgaver, studentrettigheter mv.), Prop. 111 L (2020–2021) Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon) og Prop. 126 L (2022–2023) Lov om universiteter og høyskoler.

I en supplerende tekst til Lisboakonvensjonen artikkel 25–27 kriterier for verifisering¹⁵ er det tatt utgangspunkt at de fleste søkerne er ærlige, men at godkjenningsmyndighetene bør ha anledning til å kreve sterkere ekthetsbevis hvis de har mistanke om at dokumentene kan være falske. Behovet for verifisering må veies opp mot byrdene som legges på søkeren knyttet til å fremskaffe dokumentasjon.

På søknadsskjemaet til HK-dir må søker gi sitt samtykke til at oppgitt utdanning kan verifiseres hos utstedende myndighet.¹⁶ I utgangspunktet kan søknaden om generell godkjenning bli avslått hvis det ikke gis et slikt samtykke.

3.4.2 Departementets vurdering og forslag

Ekthetsvurdering og verifisering er essensielt for at samfunnet skal ha tillit til kvaliteten i godkjent utenlandsk høyere utdanning. Det er derfor en forutsetning for generell godkjenning at godkjenningsmyndigheten kan sannsynliggjøre at den utenlandske utdanningen er ekte. Sannsynliggjøring kan skje gjennom ekthetsvurdering eller verifisering.

Krav om ekthetsvurdering og eventuelt verifisering kan følgelig forsvares som saklig, nødvendig og forholdsmessig, fordi slike krav er nødvendige for å sikre at falske kvalifikasjoner ikke blir godkjent. Samtidig kan verifisering være byrdefullt for søker fordi det kan bidra til å forlenge saksbehandlingstiden.

Selv om det kan argumenteres for at ekthetsvurdering og verifisering kan utledes av Lisboakonvensjonen og Globalkonvensjonen og uhl. § 3-7 sjette og syvende ledd om forbud mot bruk av falske dokument, mener departementet at det er hensiktsmessig å ta inn en bestemmelse i forskrift som uttrykkelig gir godkjenningsmyndigheten plikt til å foreta ekthetsvurderinger og rett til å foreta verifiseringer.

Departementet foreslår at krav til ekthetsvurdering og verifisering reguleres i ny forskrift. Se forslag til § 3-2.

3.5 UVD-ordningen

3.5.1 Innledning

Det følger av Lisboakonvensjonen artikkel VII:

Hver konvensjonspart skal treffe alle gjennomførbare og rimelige tiltak innenfor rammen av sitt utdanningssystem og i samsvar med sine konstitusjonelle og juridiske bestemmelser og øvrige regelverk for å utarbeide rutiner for hurtig og rettferdig å kunne vurdere hvorvidt flyktninger eller personer i en flyktningliknende situasjon oppfyller relevante kravene til

¹⁵ Tilleggstekst til Lisboakonvensjonen - Revidert anbefaling om prosedyrer og kriterier for vurdering av utenlandske kvalifikasjoner og studieopphold
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/uh/lisboakonvensjonen/f-4260_web.pdf

¹⁶ Det er unntak fra å gi samtykke hvis søker opplyser at vedkommende er forfulgt av utdanningslandets myndigheter etc. I slike tilfeller vil søknaden bli henvist til UVD-ordningen.

adgang til høyere utdanning, til videreutdanningsprogrammer eller til yrkesvirksomhet, også i tilfeller der kvalifikasjoner oppnådd hos en av konvensjonspartene ikke kan bekreftes gjennom dokumentasjon.

Norge ratifiserte Lisboakonvensjonen i 1999 og er dermed forpliktet til å vurdere søknader fra flyktninger eller personer i en flyktninglignende situasjon som ikke har dokumentasjon på oppnådd kvalifikasjon. Også Globalkonvensjonen inneholder en slik forpliktelse (Art. VII).

I perioden 2003–2011 fikk ikke søkere fra Afghanistan, DR Kongo, Irak, Liberia, Sierra Leone og Somalia generell godkjenning av NOKUT, primært fordi det var vanskelig å få utdanningen verifisert. Departementet mente at denne situasjonen ikke var tilfredsstillende, og i 2012 gjennomførte NOKUT og universitetene og høyskolene, på oppdrag fra departementet, en pilot for å vurdere hvordan Norge bedre kunne oppfylle forpliktelsen i Lisboakonvensjonen.

Basert på resultatene fra piloten ble godkjenningsordningen for søkere uten verifiserbar dokumentasjon, kalt UVD-ordningen, opprettet gjennom et budsjettvedtak for 2013. UVD-ordningen gjelder for personer med fullført utenlandsk høyere utdanning som ikke kan få generell godkjenning etter vanlig prosedyre på grunn av manglende, mangelfull og/eller ikke-verifiserbar dokumentasjon.

UVD-ordningen går lenger enn det Norge er forpliktet til etter Lisboakonvensjonen, da den ikke bare omfatter flyktninger og andre i en flyktningelignende situasjon, men også andre søkere som har mistet sine utdanningsdokumenter. Eksempler er søkere som er familiegjenforent med personer som har fått opphold etter utlendingsloven kapittel 4, og søkere som av ulike årsaker ikke kan få sin utdanning verifisert, for eksempel ved at lærestedets arkiver er ødelagt i brann eller naturkatastrofer. UVD-ordningen er basert på dokumentenes status som ikke-verifiserbare, snarere enn enkeltpersoners eventuelle status som flyktning.

UVD-ordningen innebærer en skreddersydd, sakkyndig vurdering hvor søkerens kompetanse kartlegges gjennom tester, hjemmeoppgaver og faglige diskusjoner. På grunnlag av en sakkyndig rapport utarbeidet av fagpersoner innenfor det aktuelle utdanningsområdet, treffer godkjenningsmyndigheten et enkeltvedtak om generell godkjenning. Siden UVD-ordningen stiller spesifikke krav til søkerne og innebærer en omfattende sakkyndig vurdering, kan det ta tid å behandle slike søknader.

Det er viktig å være oppmerksom på at det *ikke* er mulig å søke direkte til UVD-ordningen. Alle søknader om generell godkjenning må gå gjennom den ordinære, dokumentbaserte behandlingen. Dersom saken ikke kan behandles på grunn av ikke-verifiserbar dokumentasjon, vil vedkommende få tilbud om å bli henvist til UVD-ordningen.

Vedtaket om generell godkjenning, både den ordinære dokumentbaserte og UVD-ordningen, treffes etter uhl. § 3-4 første ledd, og utdanningene vurderes etter de samme vilkårene.

3.5.2 Særlige krav til søker

3.5.2.1 Dagens regler

Nærmere regler knyttet til hvem som faller inn under UVD-ordningen, hvilke krav som stilles til søker, og hvilke øvrige saksbehandlingsregler som gjelder, er ikke regulert i lov eller forskrift. Godkjenningsmyndigheten har basert vedtak under ordningen på fast og langvarig praksis, som er beskrevet under.

En søker som er henvist til UVD-ordningen, må gjennomføre et innledende intervju med HK-dir og fylle ut et kartleggingsskjema. Målet med det innledende intervjuet er å få informasjon om søkerens bakgrunn, utdanning, arbeidserfaring, mv. og motivasjonen for deltagelse i UVD-ordningen. Det utfylte kartleggingsskjemaet er nødvendig for å gi HK-dir et tilstrekkelig omfattende bilde av søkerens utdanningsbakgrunn til å kunne vurdere utdanningens nivå og omfang og finne sakkyndige innenfor riktig fagfelt. Søkeren bes blant annet fylle ut informasjon om hvilke lærebøker som var pensum, innholdet i fagene, om utdanningen inneholdt selvstendig arbeid, utveksling eller praksis mm. Mangelfullt utfylt kartleggingsskjema vil ikke nødvendigvis føre til avslag, da det gjøres en helhetsvurdering av hvorvidt HK-dir har tilstrekkelige opplysninger for å vurdere om søkeren oppfyller vilkårene for å delta i UVD-ordningen.

For å delta i UVD-ordningen stilles det videre krav om dokumentasjon av språkkompetanse. Søker må kunne uttrykke seg på norsk, et annet skandinavisk språk eller engelsk, både skriftlig og muntlig, for at det skal være mulig å gjennomføre sakkyndig vurdering. Språkkompetanse i norsk kan dokumenteres med norskprøven på minst nivå B1 eller tidligere tester som tilsvarer dagens språkkompetansetester. Kunnskaper i engelsk dokumenteres ved for eksempel minst 60 poeng på TOEFL iBT / TOEFL iBT Home Edition, minst 500 poeng på den papirbaserte testen, eller IELTS med minst 5,0 eller bedre.

Det kreves også bevis på gyldig oppholdstillatelse i Norge. Det er fordi ordningen er kostbar og arbeidsintensiv, og at det derfor er viktig å forbeholde den for personer som vil kunne få nytte av den på det norske arbeidsmarkedet.

3.5.2.2 Departementets vurdering og forslag

Ut fra hensynet til likhet, forutberegnelighet og kvalitet i saksbehandlingen mener departementet at UVD-ordningen bør reguleres i ny forskrift. Kravene for deltagelse i ordningen som praktiseres i dag, er rimelige og bør videreføres. Skal søkeren fungere i et norsk arbeidsliv, som er formålet med ordningen, bør vedkommende kunne uttrykke seg på norsk, et skandinavisk språk eller engelsk, både skriftlig og muntlig. Videre er det en forutsetning at søkeren har opphold i Norge.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at særskilte krav for å delta i UVD-ordningen, herunder krav til gjennomført innledende intervju, utfylt kartleggingsskjema, språkkompetanse og oppholdstillatelse, reguleres i ny forskrift i samsvar med gjeldende praksis. Se forslag til § 4-1.

3.5.3 Helsefaglige utdanninger

3.5.3.1 Dagens regler

Utenlandske helsefaglige utdanninger blir i dag ikke vurdert i UVD-ordningen. Med helsefaglige utdanninger menes utdanninger som i utdanningslandet kvalifiserer for arbeid i helsesektoren. Det gjelder for eksempel sykepleier-, jordmor- eller tannlegeutdanninger, etc., men siden helsesektoren er ulikt organisert i ulike land, kan det også gjelde utdanninger som ikke tilsvarer noen vi har i Norge.

3.5.3.2 Departementets vurdering og forslag

Konsekvensen av at helsefaglige utdanninger ikke har blitt vurdert etter UVD-ordningen, er at søkere med mangelfull, manglende eller ikke-verifiserbar dokumentasjon for helsefaglig høyere utdanning ikke har hatt muligheten til å få generell godkjenning. Det vil si at denne søkergruppen har blitt forskjellsbehandlet uten at det er noen rimelig grunn til det.

Det er ikke nødvendigvis slik at en person med en helsefaglig utdanning ønsker å jobbe i helsevesenet. I mange tilfeller ønsker søker bare en bekreftelse på at utdanningen er ekte og gjennomført, og hvilket nivå og omfang den har, slik at vedkommende stiller sterkere på arbeidsmarkedet på generelt grunnlag. Dette bekreftes ved at rundt 1000 søknader som inneholder helsefaglige utdanninger, har vært behandlet i den dokumentbaserte ordningen siden 2016.

Videre viser statistikk fra HK-dir at rundt 8 % av søknadene til UVD-ordningen gjelder helsefaglig utdanning.

Departementet kan ikke se at det er noen saklig grunn til at helsefaglige utdanninger ikke skal vurderes i UVD-ordningen, når slike utdanninger blir vurdert i den dokumentbaserte ordningen. Det er i denne sammenheng viktig å presisere at en generell godkjenning kun sier noe om den omsøkte utdanningens nivå og omfang; den innebærer ingen faglig godkjenning. En generell godkjenning kan derfor ikke gi rett til å utøve et lovregulert yrke eller utgjøre grunnlag for autorisasjon som helsepersonell.

Departementet vil for ordens skyld presisere at en generell godkjenning etter universitets- og høyskoleloven *ikke* er å anse som en godkjenning som omtalt i helsepersonelloven § 48 a første ledd bokstav c og d. Den vil derfor ikke gi søker rettigheter etter den loven. Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning (både dokumenterbar og udokumenterbar) og yrkesgodkjenning i form av autorisasjon er to forskjellige ordninger med ulike formål. I vedtaksbrevene om generell godkjenning fra HK-dir fremkommer det også tydelig at en generell godkjenning av en utenlandsk helsefaglig utdanning ikke gir rett til å utøve det aktuelle yrket. Det er viktig med god informasjon generelt og i vedtaksbrevene spesielt for å unngå mulige urealistiske forventninger om hva godkjenningen gjelder.

Departementet viser videre til at søknader om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for andre profesjoner, som lærer, veterinær etc., blir behandlet etter UVD-ordningen. Det fremstår derfor ikke hensiktsmessig at helsefaglige utdanninger ikke skal

kunne få generell godkjenning etter UVD-ordningen, all den tid andre utdanninger som kan gi adgang til et lovregulert yrke i utdanningslandet, blir realitetsbehandlet.

Departementet mener at man utfra ordlyden i uhl. § 3-4 første ledd ikke kan utlede en begrensning i å gi generell godkjenning av helsefaglige utdanninger. En slik tolkning av uhl. § 3-4 første ledd har konsekvenser for rettighetene til enkeltpersoner, og særlig enkeltpersoner som allerede er i en utsatt og sårbar situasjon. Det er heller ikke mulig å finne hjemmel for en slik begrensning etter Lisboa-konvensjonen artikkel VII om flyktnings kompetanse eller Globalkonvensjonens artikkel VII.

Departementet viser til at ordningen med generell godkjenning nettopp ble opprettet for å være et hjelpemiddel på den delen av arbeidsmarkedet hvor det ikke er krav om autorisasjon, og til at en generell godkjenning ikke gir rett til å utøve et lovregulert yrke.

Departementet mener det følger av uhl. § 3-4 første ledd at all utdanning som oppfyller kravene til nivå og omfang, skal godkjennes som likestilt med akkreditert norsk utdanning, uavhengig av hva slags fagområde utdanningen er tatt innenfor. Vi foreslår derfor å endre praksisen når det gjelder vurdering av helsefaglige utdanninger etter UVD-ordningen.

3.5.4 Oppnevning av sakkyndige for UVD-ordningen

3.5.4.1 Dagens praksis

I UVD-ordningen brukes sakkyndige for å vurdere om det er sannsynlighetsovervekt for at en søker har fullført den utenlandske høyere utdanningen vedkommende påberoper seg. En sakkyndig komité skal normalt bestå av én til to fagpersoner og én representant fra godkjenningsmyndigheten. Enkelte fagfelt kan dekkes av én fagperson, mens det i andre fagfelt er behov for to.

Etter dagens praksis stilles følgende krav til de sakkyndige i UVD-prosedyren:

- De sakkyndige skal fortrinnsvis ha minimum førstestillingskompetanse innenfor fagområdet som skal vurderes.
- De sakkyndige skal ha undervisningserfaring innenfor det relevante fagområdet.
- Dersom det benyttes to sakkyndige i samme vurdering, er det ønskelig at de kommer fra ulike institusjoner.
- Sakkyndige kan komme fra ett av de nordiske landene.

Etter endt sakkyndig vurdering skriver sakkyndig komité en rapport med en anbefaling til vedtak før vedtak fattes.

3.5.4.2 Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår at oppnevning av sakkyndige reguleres i ny forskrift.

Departementet foreslår å fastsette at det ved vurderinger av søknader etter UVD-ordningen skal oppnevnes minst én sakkyndig. HK-dir skal treffe sitt godkjenningsvedtak på grunnlag av den/de sakkyndiges rapport. Rapportens anbefaling skal være rådgivende, ikke bindende. Se forslag til § 4-2.

3.6 Bruk av GSU-listen for vedtak om generell godkjenning

3.6.1 Dagens regler

For å få opptak til studier ved universiteter og høyskoler må søkerens utenlandske videregående utdanning være på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, jf. opptaksforskriften § 2-2. En oversikt over hvilke utenlandske videregående utdanninger som er vurdert å tilfredsstille dette kravet, fremgår av listen over generell studiekompetanse for søkere med utenlandsk utdanning (GSU-listen). Det er HK-dir som ajourfører og vedlikeholder GSU-listen.¹⁷

For mange land er utdanningskravet i GSU-listen dekket gjennom videregående opplæring som gir rett til høyere utdanning i hjemlandet. For andre land kreves det ett til to års universitetsutdanning i tillegg til fullført videregående opplæring fra hjemlandet for å få opptak til norsk høyere utdanning. Det har blant annet med variasjoner i utdanningssystem å gjøre, da videregående opplæring kan være avsluttet etter ti, elleve, tolv eller tretten års skolegang avhengig av land og/eller delstat. I tillegg kreves en viss språkkompetanse i engelsk og eventuelt norsk (hvis studiet foregår på norsk) for å sikre at søkerne har en realistisk mulighet til å gjennomføre studiene, jf. opptaksforskriften § 2-2 andre, sjette og syvende ledd.

GSU-listen er bindende for opptak til norsk høyere utdanning, jf. forskrift om opptak til høgre utdanning § 2-2 syvende ledd. Dette legger føringer for generell godkjenning. Forskjell i nivåer og omfang av den forutgående utdanningen kan føre til at det foreligger betydelige forskjeller mellom en utenlandsk høyere utdanning og den norske høyere utdanningen den skal likestilles med, slik at den utenlandske utdanningen ikke kan godkjennes fullt ut som høyere utdanning.

3.6.2 Departementets vurdering og forslag

Det følger av opptaksforskriften § 2-2 syvende ledd at GSU-listen er bindende ved opptak til høyere utdanning. I henhold til endringsforskriften av 19. desember 2023 nr. 2223 så er listen forskriftsfestet som vedlegg til opptaksforskriften.

Det er fast og langvarig praksis med å bruke GSU-listen som referansenivå i vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Det vil si at generell godkjenning av høyere utdanning regnes fra nivået for utdanningen som er satt som krav i GSU-listen. Søkere som har utdanning fra et land der det er krav om høyere utdanning i tillegg til fullført videregående opplæring fra hjemlandet i GSU-listen, vil derfor oppleve at ikke alle fullførte år med høyere utdanning fra hjemlandet kan regnes som høyere utdanning i vedtak om generell godkjenning. Det er fordi utdanning som regnes som del av

¹⁷ Listen om generell studiekompetanse for søkere med utenlandsk utdanning (GSU-listen) <https://hkdir.no/utdanning-fra-utlandet/lister-og-databaser/generell-studiekompetanse-gsu>

opptaksgrunnlaget, det vil si tilsvarende videregående opplæring, ikke samtidig kan regnes som del av grunnlaget for generell godkjenning av høyere utdanning.

Dette er presisert i Prop. 126 L (2022–2023) merknader til lovforslaget § 9-7:

Som del av denne vurderingen skal Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse vurdere utdanningen i forhold til rammene som følger av Lisboakonvensjonen, UNESCOs globalkonvensjon og GSU-listen, for slik å gi korrekt generell godkjenning av den utenlandske høyere utdanningen. Vurderingen av en utenlandsk kvalifikasjon må sammenlignes med den kvalifikasjonen som er mest sammenlignbar i det landet der det søkes om godkjenning.

Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal ta utgangspunkt i kvalifikasjonskravet som må være oppfylt for å få opptak til studier ved universiteter og høyskoler i Norge. Ved nivåforskjell mellom den utenlandske videregående utdanningen og norsk videregående opplæring som resulterer i generell studiekompetanse, kan denne nivåforskjellen utgjøre en «betydelig forskjell» etter både Lisboakonvensjonen og UNESCO-konvensjonen, og derfor legge føringer for hvordan den utenlandske høyere utdanningen skal vurderes av godkjenningsmyndigheten. Hvis den samlede utenlandske utdanningen som søkeren har tatt før utenlandsk høyere utdanning, er under nivået til fullført norsk treårig studieforbereende videregående opplæring, og vedkommende følgelig ikke ville ha vært kvalifisert for opptak til høyere utdanning i Norge, skal forskjellen (i praksis ett til to år av den utenlandske høyere utdanningen) ikke regnes med i godkjenningsvedtaket. Dette er fordi disse delene av den utenlandske høyere utdanningen anses å inngå i opptaksgrunnlaget, og de kan derfor ikke godkjennes som høyere utdanning. I Norge inneholder GSU-listen (generell studiekompetanse for utenlandske søkere) en oversikt over kravene til generell studiekompetanse for søkere fra andre land.

For de fleste land som tilhører Det europeiske området for høyere utdanning (European Higher Education Area, EHEA)¹⁸ og/eller som har ratifisert Lisboakonvensjonen, tilsvarer utdanningskravet i GSU-listen deres fullførte studieforbereende videregående opplæring. Søkere fra disse landene vil derfor anse GSU-listen som et naturlig referansepunkt for vurdering av søknaden om generell godkjenning av høyere utdanning. Kun for et fåtall av disse landene er det i GSU-listen satt krav om ett til to års høyere utdanning etter fullført videregående opplæring for å tilfredsstille opptakskravet til norsk høyere utdanning. Videre er lavere grad (tilsvarende bachelorgrad) hovedsakelig fireårige i disse landene, slik at selv om det er krav om ett års utdanning i tillegg til videregående skole for å få opptak, vil en fullført bachelorutdanning/lavere grad kunne få generell godkjenning som tilsvarende en bachelorgrad i Norge. Det eneste unntaket er Armenia, der kravet på GSU-listen frem til 2018 er to års høyere utdanning etter fullført videregående. En 4-årig førstesyklusgrad påbegynt før 2018 i Armenia blir i dag derfor godkjent som høgskolekandidatgrad (to års høyere utdanning).

I flere land som ikke er en del av EHEA eller Lisboakonvensjonen, er det korte utdanningsløp frem til fullført videregående skole kombinert med korte førstesyklusgrader

¹⁸ [European Higher Education Area and Bologna Process \(ehea.info\)](https://www.ehea.info/)

normert til to eller tre år. Disse utdanningene tilfredsstiller følgelig ikke kravene til generell godkjenning som likestilt med en fullført norsk bachelorgrad.

Eksempel 1: Indias grunnopplæring er ett år kortere enn norsk grunnopplæring (grunnskole pluss videregående opplæring). En søker som har fullført en tre-årig Bachelor of Arts fra India, vil få generell godkjenning som høgskolekandidatgrad (to års høyere utdanning) i Norge. Hvis samme søker også har fullført en 2-årig Master of Arts, vil utdanningene godkjennes samlet som en bachelorgrad og en kort mastergrad (til sammen 4 års høyere utdanning).

Eksempel 2: Myanmar har en grunnopplæring som er to år kortere enn norsk grunnopplæring (grunnskole pluss videregående opplæring). En søker som har fullført en 4-årig Bachelor Honours fra Myanmar, vil få generell godkjenning som høgskolekandidatgrad (to års høyere utdanning). Hvis samme søker også har fullført en 2-årig Master of Arts, vil utdanningene godkjennes samlet som en bachelorgrad og en kort mastergrad (til sammen 4 års høyere utdanning).

Siden generell godkjenning etter uhl. § 3-4 er basert på en systemvurdering, mener departementet at det er rimelig at GSU-listen fortsatt skal legges til grunn og være bindende for vedtak om generell godkjenning. Det vil også sikre likebehandling og effektiv saksbehandling. Departementet mener at den systematiske bruken av utdanningskravene i GSU-listen som referanse i vedtak om generell godkjenning er bestemmende for rettigheter og plikter til private personer, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav c, og at kravet derfor bør hjemles i forskrift. Som nevnt ovenfor er GSU-listen fastsatt som vedlegg til opptaksforskriften.

Departementet foreslår at utdanningskravet i GSU-listen som referanse for vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning reguleres i ny forskrift. Se forslag til § 2-2, andre ledd.

Departementet vil minne om at kravet om å bruke GSU-listen som bindende referanse ikke gjelder for de faglige godkjenningene som gis av universitetene og høyskolene. For slike godkjenninger vil GSU-listen fortsatt være veiledende. I faglige godkjenninger er det søkers kompetanse på det aktuelle fagområdet som skal være avgjørende.

Vedlikehold og føring av GSU-listen ligger hos HK-dir, dette følger av opptaksforskriften § 2-2 åttende ledd.

3.7 Krav til generell uttelling i studiepoeng

3.7.1 Dagens regler

Det følger av studiekvalitetsforskriften § 6-1 første ledd at vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal angi en generell uttelling i studiepoeng i forhold til grader og yrkesutdanninger som gis med hjemmel i uhl. § 3-2. Det skal også fremgå om utdanningen i nivå og omfang tilsvarer norsk grad eller utdanning.

I Norge tilsvarer ett års høyere utdanning på fulltid 60 studiepoeng, tilsvarende 60 ECTS i Det europeiske området for høyere utdanning (EHEA/Bologna-prosessen). Det innebærer at den utenlandske utdanningen skal vurderes ut fra dette utgangspunktet.

HK-dir vurderer utdanningens omfang, det vil si utdanningens studiebelastning/normering på fulltid. Normeringen kan være angitt som ECTS, hele og/eller halve år, timer eller lokale credit- eller poengsystemer som har en helt annen skala enn ECTS, eller som ikke har standardisert vektning. Flere land mangler også poengsystem for å måle studiebelastning. HK-dir benytter ECTS som et verktøy for å vurdere omfanget av utdanning fra landene som samarbeider i Bologna-prosessen.

HK-dir skal godkjenne den utenlandske utdanningen i forhold til grader som gis med hjemmel i uhl. § 3-2¹⁹. De fremgår av forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler (gradsforskriften).

Etter dagens praksis vurderer HK-dir utenlandske utdanninger opp mot høgskolekandidatgrad, 3-årig bachelorgrad, kortere mastergrad etter mastergradsforskriften § 7, erfaringsbasert mastergrad etter mastergradsforskriften § 5, toårig mastergrad etter mastergradsforskriften § 3, integrert mastergrad etter mastergradsforskriften § 4 og ph.d. HK-dir vurderer ikke utenlandsk utdanning opp mot grader som i praksis ville innebære en faglig vurdering eller en godkjenning av yrkeskvalifikasjon, som 4-årig bachelorgrad i musikk, master i rettsvitenskap, cand.med., cand.psychol., mv.

Dersom den utenlandske utdanningen ikke oppfyller kravene til gradlikestilhet, godkjennes utdanningen i hele og halve studieår, hvor kun fullførte semestre godkjennes.

3.7.2 Departementets vurderinger og forslag

Etter uhl. § 3-4 første ledd skal utenlandsk utdanning godkjennes opp mot akkreditert norsk høyere utdanning, jf. uhl. § 3-2 som regulerer grader, yrkesutdanninger og titler og som hjemler forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid for universiteter og høyskoler (gradsforskriften).

Lisboakonvensjonen fastslår at vurderingen av en utenlandsk kvalifikasjon må sammenlignes med den kvalifikasjon som er mest sammenlignbar i det landet der det søkes om godkjenning.

Generell godkjenning skal angi utdanningens omfang, og ECTS skal brukes som et verktøy i saksbehandlingen for utdanninger fra land som deltar i Bologna-samarbeidet. Imidlertid kan det være en utfordring at det er noe ulik bruk av ECTS innenfor Bologna-landene, og at ECTS i flere land kun i varierende grad er innført. I tillegg har land som ikke er en del av Bologna-prosessen, ofte egne systemer for å angi studiebelastning.

¹⁹ Se forslag til ny lov § 3-8, jf. § 3-7 i Prop. 126 L (2022–2023).

For land som ikke er en del av Bolognaprosessen, må godkjenningsmyndigheten «omregne» lokale poeng til studiepoeng. Det er ikke alltid mulig å foreta en slik omgjøring, eller å få en eksakt oversikt over hvor mange lokale poeng som er fullført.

Et krav om å angi generell uttelling i studiepoeng innebærer at vedtaket skal informere om hvor mange studiepoeng den norske graden, som den utenlandske utdanningen godkjennes opp mot, tilsvarer.

Departementet foreslår å videreføre regelen i studiekvalitetsforskriften om uttelling i studiepoeng i ny forskrift. Se forslag til § 2-1 tredje ledd.

3.8 Godkjenning av avbrutt utdanning eller studieperioder

3.8.1 Dagens regler

Godkjenning av avbrutt utdanning eller studieperioder er fastsatt i Retningslinjer for generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning:

Kun fullførte semester kan godkjennes. Utdanningen godkjennes i hele og halve studieår der gradslikestilhet ikke kan gis.

Studieperioder er i Lisboakonvensjonen definert som

Enhver komponent i et program for høyere utdanning som er blitt evaluert og dokumentert og som, selv om den ikke utgjør et fullstendig studieprogram i seg selv, representerer en betydelig tilegnelse av kunnskap eller ferdigheter.

I Globalkonvensjonen er delstudier definert slik

Delstudier: en del av et høyere utdanningsprogram som har blitt evaluert og, selv om det ikke er et komplett program i seg selv, representerer en betydelig tilegnelse av kunnskap, ferdigheter, holdninger og kompetanse

Med avbrutt utdanning menes et ikke fullført (strukturert) utdanningsløp hvor deler av utdanningen er bestått. Personen har fullført ett eller flere emner i utdanningen, men har ikke fått endelig vitnemål eller oppnådd en grad.

Studieperioder eller avbrutt utdanning omfatter utdanninger med veldig ulikt omfang, alt fra et utvekslingssemester tilsvarende 30 studiepoeng (studieperiode), til avbrutt integrert mastergrad tilsvarende 270 studiepoeng (avbrutt utdanning).

Normalt vil avbrutt utdanning eller studieperioder i utlandet vurderes av universitetene og høyskolene etter universitets- og høyskoleloven § 3-5 for faglig godkjenning som del av norsk utdanning (tidligere kalt fritak).

En søknad om generell godkjenning av studieperioder eller avbrutt utdanning, får den samme saksbehandlingen av HK-dir som søknader som inneholder fullførte grader, herunder ekthetsvurdering, verifisering og konkret vurdering av utdanningen. På lik linje med vurderingen av fullførte utdanninger må HK-dir først finne ut om lærestedet/studieprogrammet/faget/kurset er akkreditert eller offentlig godkjent. For å kunne gi en generell uttelling i studiepoeng, må HK-dir også finne ut hvor mange studiepoeng vedkommende faktisk har fullført. For eldre utdanninger, hvor søker bare har

levert en karakterutskrift uten studiepoengsuttelling, eller for utdanninger/land der det ikke brukes noen form for studiepoeng, vil HK-dir måtte innhente studieplaner og annen dokumentasjon for å undersøke hvor mange poeng de beståtte fagene kan ha av omfang, og deretter omregne dette til det norske systemet med studiepoeng.

3.8.2 Departementets vurdering og forslag

Det fremgår av uhl. § 3-4 andre ledd at vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal være i samsvar med Lisboakonvensjonen. I forslaget til ny lov er denne bestemmelsen oppdatert slik at den også viser til Globalkonvensjonen. Etter Lisboakonvensjonen og Globalkonvensjonen skal all utdanning som oppfyller kravene til nivå og omfang, godkjennes fullt ut, enten det er tale om studieperioder, avbrutt utdanning eller en fullført utdanning.

Konvensjonenes formål er å legge til rette for større akademisk mobilitet mellom landene. Godkjenningsmyndighetene i ett land skal godkjenne kvalifikasjoner fra høyere utdanning fra en annen konvensjonspart som likeverdig med egen utdanning, med mindre de kan vise til betydelige forskjeller mellom utdanningene, jf. Lisboakonvensjonen artikkel VI og Globalkonvensjonen artikkel 5 og 6. En kvalifikasjon fra høyere utdanning er i del I av Lisboakonvensjonen definert som *«Grad, vitnemål eller annet bevis som er utstedt av kompetent myndighet og som bekrefter at et program for høyere utdanning er gjennomført»*. Det vil si at det er fullførte utdanninger som etter artikkel VI skal godkjennes.

Tilsvarende definisjon i Globalkonvensjonen er «a) Kvalifikasjon fra høyere utdanning: en grad, vitnemål, diplom, sertifikat eller annen dokumentasjon utstedt av en kompetent myndighet og som bekrefter at et høyere utdanningsprogram er fullført og bestått eller eventuelt godkjenner realkompetanse.»

Kravet om godkjenning av studieperioder følger av artikkel V, der det står at slik godkjenning *«skal omfatte slike studieperioder som ledd i fullføringen av et program for høyere utdanning hos konvensjonsparten der det søkes om godkjenning»*.

Departementet foreslår å videreføre dagens regler om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, men å presisere i forskriften at direktoratet også skal godkjenne avbrutte utdanninger og studieperioder som tilsvarer minst et halvt års studier i Norge.

Se forslag til § 2-2.

3.9 Godkjenning av «overskytende» utdanning

3.9.1 Dagens regler

Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal være systembasert og sammenligne nivå på, og omfang av, søkerens utenlandske utdanning med akkreditert norsk høyere utdanning.

Dersom søkeren har høyere utdanning som vurderes opp mot en norsk grad, og hvor den norske graden består av færre år enn den høyere utdanningen søkeren har med seg, oppstår spørsmålet om hvordan det eller de overskytende årene/utdanningen til søkeren skal vurderes. Praksis i HK-dir i dag er at slike overskytende år/utdanning vurderes og godkjennes som en del av godkjenningsvedtaket. HK-dir vurderer utdanningen ut fra rammene som følger av Lisboakonvensjonen, UNESCOs globalkonvensjon og GSU-listen, for slik å gi korrekt generell godkjenning av den utenlandske høyere utdanningen.

Ettersom generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning er systembasert, må den knyttes opp mot kvalifikasjonskravet for opptak til studier ved universiteter og høyskoler i Norge. For å få opptak til studier ved universiteter og høyskoler, må søkers utenlandske videregående utdanning være på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, jf. opptaksforskriften § 2-2. En oversikt over hvilke utenlandske videregående utdanninger som er vurdert å tilfredsstille dette kravet fremgår av GSU-listen.

Hvis det er en nivåforskjell mellom den utenlandske videregående utdanningen og norsk treårig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, vil dette utgjøre en «betydelig forskjell» etter både Lisboakonvensjonen og UNESCO-konvensjonen, og derfor legges føringer for hvordan den utenlandske høyere utdanningen vurderes av HK-dir.

Konkret betyr dette at hvis den utenlandske videregående utdanningen som søkeren har tatt før sin utenlandske høyere utdanning, er under nivået til norsk treårig videregående opplæring, skal det trekkes ett til to år fra den utenlandske høyere utdanningen, avhengig av hvilket nivå den forutgående videregående utdanningen er vurdert å være på. Dette er fordi deler av den utenlandske høyere utdanningen da vil tilsvare norsk videregående opplæring. Disse delene av den utenlandske høyere utdanningen anses ikke å være på nivå med norsk høyere utdanning (godkjennes ikke).

3.9.2 Departementets vurdering og forslag

Utgangspunktet er at godkjenningsvedtaket skal være en vurdering av om den utenlandske utdanningen i nivå og omfang tilsvarer en norsk grad. Selv om godkjenningsvedtakets utgangspunkt er en sammenligning med de grader som tildeles i Norge, mener departementet at vedtaket også må inneholde en vurdering av eventuelle «overskytende» år/utdanning som søkeren har med seg fra utlandet. Dette er i tråd med dagens praksis, og departementet foreslår at denne praksisen nedfelles i forskrift.

En parallell til dette er der den utenlandske utdanningen er av en kortere varighet enn det som tilsvarer en norsk grad, som det ikke er mulig å sammenligne med grader som tildeles i Norge. I slike tilfeller kan godkjenningsvedtaket kun angi hvilket nivå og omfang utdanningen vurderes å ha, sammenlignet med norsk høyere utdanning generelt, f.eks. at utdanningen tilsvarer to års utdanning i Norge på bachelornivå. Departementet mener at samme prinsipp må legges til grunn for søkere som har høyere utdanning på nivå med norsk høyere utdanning, men utover det som følger av en norsk grad.

Departementet mener at å ikke vurdere overskytende år/utdanning i vedtak om generell godkjenning vil innebære at en søker ikke vil få vurdert hele den utdanningen det er søkt om. Dette vil etter departementets vurdering være til ugunst for søkeren, og vil måtte kreve en tydelig hjemmel.

Departementet mener også at å ikke vurdere overskytende år vil være i strid med Lisboakonvensjonens utgangspunkt om at utdanningen skal godkjennes med mindre det kan vises til betydelige forskjeller.

Et praktisk eksempel på konsekvensen av dette blir at hvis den utenlandske bachelorutdanningen er på fire eller flere år (gitt at minst fire av årene er godkjennbare iht. GSU-listen), skal HK-dir vurdere utdanningen opp mot norsk 3-årig bachelorgrad. De overskytende årene skal godkjennes som tilsvarende norsk høyere utdanning, men ikke likestilt som del av en grad.

Departementet foreslår å videreføre og presisere dagens praksis om at selv om godkjenningsvedtakets utgangspunkt er en sammenligning med de grader som tildeles i Norge, skal vedtaket der det er aktuelt også inneholde en vurdering av «overskytende utdanning» som tilsvarer minst et halvt års studier i Norge som søkeren har med seg fra utlandet, gitt at denne utdanningen overstiger kravet til generell studiekompetanse i GSU-listen. Se forslag til § 2-2.

3.10 Krav om akkreditering eller annen offentlig godkjenning

3.10.1 Dagens regler

3.10.1.1 Utdanningen må ha akkreditering eller annen offentlig godkjenning

Det følger av uhl. § 3-4 første ledd at departementet etter søknad fra enkeltpersoner kan gi en generell godkjenning av høyere utdanning som er gjennomført i utlandet, slik at utdanningen i nivå og omfang godkjennes som likestilt med akkreditert norsk høyere utdanning.

Kravene til den utenlandske utdanningen er presisert i studiekvalitetsforskriften § 6-1 tredje ledd første punktum:

Ved generell godkjenning av utenlandsk utdanning skal Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse påse at utdanningen det søkes godkjenning for har en godkjent akkreditering eller offentlig godkjenning som høyere utdanning.

Studiekvalitetsforskriften § 6-1 tredje ledd første punktum viser til to alternative krav for at en utdanning skal kunne regnes som høyere utdanning – godkjent akkreditering eller offentlig godkjenning. Begge alternativene er brukt fordi terminologien kan variere mellom land og over tid.

Det fremgår av forarbeidene til uhl. at

det er to vilkår som legges til grunn når de vurderer legitimiteten av en utdanning og/eller kvalifikasjon: det må være en internasjonal anerkjent nasjonalstat og et internasjonalt anerkjent kvalitetssikringssystem. Begge disse vilkårene bygger på Lisboakonvensjonen. Som regel er det en nasjonalstat som har monopol på å definere sitt system for høyere

utdanning med tilhørende kvalifikasjoner og godkjenne et kvalitetssikringssystem. I utgangspunktet legger NOKUT til grunn at begge disse vilkårene må være oppfylt. NOKUT viser til at de aldri fraviker premisset om et internasjonalt anerkjent system for kvalitetssikring, men at det hender at de fraviker premisset om en internasjonalt anerkjent nasjonalstat.²⁰

Betingelsen for å fravike premisset om en internasjonalt anerkjent nasjonalstat er at det er ønskelig av utenrikspolitiske årsaker (f.eks. for utdanning fra okkuperte eller ikke-ankjente områder).

Følgende fremgår av merknader til studiekvalitetsforskriften § 6-1²¹:

Det følger av tredje ledd i bestemmelsen at NOKUT skal påse at utdanningen det søkes om generell godkjenning for har akkreditering eller offentlig godkjenning som høyere utdanning. Tidligere var det et vilkår for godkjenning av høyere utdanning tatt i utlandet at den var akkreditert som høyere utdanning i det landet den ble tilbudt. Bestemmelsen er nå endret slik at dette ikke lenger er et vilkår. Denne endringen begrunnes med at enkelte akkrediteringsorgan har kompetanse til å akkreditere utdanninger som tilbys i andre land enn det landet organet er hjemmehørende i.

Det vises i denne sammenheng til vedtaket på ministermøtet i Jerevan i 2015 i Det europeiske området for høyere utdanning (EHEA), av the European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes²². Denne tilnærmingen går i korthet ut på at andre lands kvalitetssikringsorganer som er godkjent av the European Quality Assurance Register (EQAR), kan akkreditere europeiske fellesgrader. I henhold til globalkonvensjonen er det tilstrekkelig at utdanningen er akkreditert i utdanningslandet eller er akkreditert i et land som har signert konvensjonen.

3.10.1.2 Unntak fra kravet til akkreditering eller annen offentlig godkjenning

Ifølge studiekvalitetsforskriften § 6-1 tredje ledd siste punktum kan det i særskilte tilfelle gjøres unntak fra bestemmelsen.

HK-dir praktiserer unntaksbestemmelsen i følgende to tilfeller:

- Dersom utdanningen er overnasjonal, gitt at utdanningen er underlagt et akseptabelt system for kvalitetssikring.
- Dersom utdanningen vurderes å være unik.

3.10.2 Departementets vurdering og forslag

Departementet har vurdert hvordan kravet om akkreditering eller offentlig godkjenning bør innlemmes i ny forskrift. Det er flere momenter som inngår i vurderingen av om dette kravet er oppfylt, blant annet krav til internasjonalt anerkjent kvalitetssikringssystem og til internasjonalt anerkjent nasjonalstat. Disse momentene fremkommer ikke av

²⁰ Prop.59 L (2013–2014) Endringer i universitets- og høyskoleloven s. 12

²¹ Rundskriv F-2010-8 fra Kunnskapsdepartementet s. 26

²² Det foreslår tydeligere forskriftshjemmel for dette i Prop 126 (2022–2023).

studiekvalitetsforskriften § 6-1 tredje ledd, men er beskrevet i forarbeidene til universitets- og høyskoleloven.

Departementet mener at det ikke vil være mulig eller hensiktsmessig å forskriftsfeste alle momenter som inngår i en vurdering av utdanningens akkreditering eller offentlige godkjenning. Til det er utdanningssystemene i landene for ulike. I noen føderale stater er det også delstater eller kantoner eller liknende som har myndighet til å akkreditere høyere utdanning. Utgangspunktet for vurderinger av hvorvidt vilkåret for akkreditering eller offentlig godkjenning er oppfylt, bør være at utdanningslandet har regulert i sitt lovverk hvilke institusjoner eller myndigheter som kan akkreditere/godkjenne høyere utdanning i landet, og at dette regelverket vil være førende for om HK-dir kan godkjenne utdanningen som likestilt med norsk akkreditert høyere utdanning.

Departementet mener at bestemmelsene både om krav til akkreditering eller annen offentlig godkjenning som grunnlag for generell godkjenning, og om muligheten til å gjøre unntak fra akkreditering eller offentlig godkjenning, bør videreføres i ny forskrift. Forslaget innebærer ikke en materiell endring av dagens regler. Se forslag til § 2-2.

3.11 Råd og veiledning

3.11.1 Dagens regler

Det fremgår av studiekvalitetsforskriften § 6-1 fjerde ledd at HK-dir plikter å gi råd til institusjonene i godkjenningsarbeidet. HK-dir gir råd om godkjenningsfaglige spørsmål for høyere utdanning til norske universiteter og høyskoler, Lånekassen, arbeidsgivere og nasjonale godkjennings- og autorisasjonsmyndigheter for ulike yrker.

Utover formelle vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og rådgivningen nevnt over, tilbyr HK-dir to typer forhåndsvurderinger, kalt turbovurderinger. Disse gjelder for henholdsvis arbeidsgivere og universitets- og høyskolesektoren. Turbovurderingene til arbeidsgivere er ment å gi hjelp til å forstå utenlandske utdanningsdokumenter, for eksempel i forbindelse med ansettelse eller lønnsinnplassering. Ved turbovurderinger for utdanningsinstitusjoner gis det en forhåndsvurdering av omfanget og nivået på utdanningen til en aktuell søker i forbindelse med ph.d.-opptak. Turbovurderingene brukes der det er behov for rask behandling, og der råd og veiledning er tilstrekkelig, det vil si at det ikke er behov for et godkjenningsvedtak.

I tillegg tilbyr HK-dir «automatiske godkjenninger» og kvalifikasjonsvurderinger for flyktninger. De såkalte «automatiske godkjenningene» er nedlastbare erklæringer fra HK-dir, utarbeidet om høyere utdanning fra en rekke land, om at nærmere spesifiserte utdanninger fra det aktuelle landet alltid blir godkjent i Norge. Automatisk godkjenning gir med andre ord kvalitetssikret informasjon om ulike lands høyere utdanninger.

Kvalifikasjonsvurderinger gis til enkeltpersoner som søker om godkjenning, men som verken kan få generell godkjenning gjennom ordinær prosess eller UVD-ordningen. Det kan være fordi personen for eksempel ikke har tilstrekkelige språkkunnskaper, mangler

oppholdstillatelse i Norge eller en fullført høyere utdanning. Kvalifikasjonsvurderingen er et dokument som inneholder informasjon om personens høyeste oppnådde kvalifikasjon, arbeidserfaring og språkkompetanse. I tillegg gis råd og veiledning om veien videre. Vurderingen er gyldig i tre år.

Ingen av disse ordningene er å anse som godkjenningsvedtak i lovens forstand, og de er ikke juridisk bindende.²³

3.11.2 Departementets vurdering og forslag

Forvaltningsloven § 11 fastslår at forvaltningsorganer har en generell veiledningsplikt. Siden forvaltningsloven gjelder for generell godkjenning, har departementet vurdert om regulering av råd og veiledning i ny forskrift er nødvendig.

Departementet har kommet til at plikten til å gi råd og veiledning slik den er regulert i studiekvalitetsforskriften § 6-1 fjerde ledd, er ment å favne videre enn plikten etter forvaltningsloven § 11. Departementet mener derfor at bestemmelsen som regulerer plikt til å gi råd og veiledning, bør videreføres i ny forskrift.

Departementet anser imidlertid at gjeldende ordlyd er noe snever, og foreslår å åpne opp for at plikten til råd og veiledning også skal gjelde overfor arbeidsgivere og andre relevante aktører, eksempelvis Lånekassen, nasjonale godkjennings- og autorisasjonsmyndigheter, hjelpeapparatet og fylkeskommuner. Departementet mener også at bestemmelsen bør dekke forhåndsvurderinger som ikke er enkeltvedtak, blant annet råd- og turbovurderinger, automatisk godkjenning og kvalifikasjonsvurdering for flyktninger.

Departementet foreslår at krav til råd og veiledning reguleres i ny forskrift. Se forslag til § 1-2.

3.12 Internasjonale forpliktelser

3.12.1 Dagens regler

3.12.1.1 *Nasjonalt informasjonssenter for Lisboakonvensjonen*

NOKUT hadde tidligere ansvaret som informasjonssenter og som norsk representant i ENIC-nettverket etter Lisboakonvensjonens artikkel X. Departementet har overført dette ansvaret til HK-dir fra 1. januar 2023.

Det fremgår av forarbeidene²⁴ til uhl. at

NOKUT er nasjonalt senter for informasjon om Lisboakonvensjonen. Det innebærer at NOKUT blant annet skal gi informasjon om Norges og andre konvensjonsparters

²³ Prop. 111 L (2020-2021) Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon) s. 33

²⁴ Prop. 111 L (2020-2021) Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon) s. 32

utdanningssystem, gi råd i godkjenningssaker og fremme bruken av vitnemålstillegget Diploma Supplement (DS).

NOKUT har representert Norge i ENIC-møter (European Network of Information Centres in the European Region)²⁵, og vært norsk medlem i EU-nettverket NARIC (National Academic Recognition and Information Centres in the European Union).²⁶ NOKUT har også vært med i Nordic recognition information centres (NORRIC), nettverket for de fem nordiske kontorene for godkjenning av utdanningskvalifikasjoner, det vil si de nordiske ENIC-NARIC-kontorene.

3.12.1.2 Internasjonale avtaler

Det fremgår av studiekvalitetsforskriften § 6-1 femte ledd at HK-dir skal følge opp at norske interesser og forpliktelser etter internasjonale avtaler om godkjenning og informasjon om høyere utdanning ivaretas. HK-dir kan få nasjonale oppgaver på dette området.

HK-dir anvender flere internasjonale avtaler, rammeverk og deklarasjoner i generell godkjenning av utenlandsk utdanning, blant annet:

- Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (the European Qualifications Framework for lifelong learning, EQF)
- Kvalifikasjonsrammeverket for Det europeiske området for høyere utdanning (QF-EHEA, Bolognamrammeverket)
- Europass, Europassbeslutningen i 2018 ((EU) 2018/646)
- Automatisk godkjenning (Automatic Recognition), EUs Rådsrekommendasjon, Council Recommendation of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and upper secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).
- Reykjavik-erklæringen fra 1971²⁷ (revidert en rekke ganger siden). Denne nordiske avtalen gjelder gjensidig godkjenning av utdanning. Avtalen omfatter godkjenning av studieperioder og eksamener og muligheten til å kombinere utdanning fra flere nordiske land.

I tillegg er UNESCOs globale konvensjon for godkjenning av kvalifikasjoner i høyere utdanning relevant. Se høringsnotatet punkt 2.2.

3.12.2 Departementets vurdering og forslag

3.12.2.1 Nasjonalt informasjonssenter for Lisboakonvensjonen og for UNESCOs globalkonvensjon

NOKUT har tidligere fulgt opp internasjonale forpliktelser, blant annet Lisboakonvensjonen, det europeiske kvalifikasjonsrammeverket EQF, Diploma

²⁵ Prop. 59 L (2013-2014) Endringer i universitets- og høyskoleloven s. 12

²⁶ NARIC er en del av Erasmus-samarbeidet, og ENIC-NARIC-nettverkene samarbeider tett. De har en felles nettside [ENIC-NARIC - gateway to recognition of qualifications](#).

²⁷ St.prp. nr. 7 (1996–97) *Om samtykke til godkjenning av avtale av 3. september 1996 mellom Danmark, Finland, Island, Noreg og Sverige om tilgjenge til høgare utdanning.*

Supplement og automatisk godkjenning.²⁸ Oppgaven med automatisk godkjenninger er nå lagt til HK-dir.

Departementet foreslår et tillegg om at godkjenningsmyndigheten skal formidle informasjon om norsk og utenlandsk utdanning til ENIC-nettverket og NARIC-kontorer. Dette ligger som et krav i Lisboakonvensjonen i dag, men departementet mener det er hensiktsmessig at dette forskriftsfestes.

Departementet mener også at funksjonen som nasjonalt informasjonssenter for UNESCOs globale konvensjon om godkjenning av kvalifikasjoner i høyere utdanning bør reguleres i ny forskrift, ettersom konvensjonen nå har trådt i kraft, og departementet har notifisert UNESCO om at HK-dir er nasjonalt informasjonssenter.

Departementet foreslår at HK-dirs oppgave som informasjonssenter etter Lisboakonvensjonen og UNESCOs globalkonvensjon reguleres i ny forskrift. Se forslag til § 1-3, første ledd.

3.12.2 Internasjonale avtaler

Studiekvalitetsforskriften § 6-1 femte ledd innebærer at HK-dir skal følge opp at norske interesser og forpliktelser etter internasjonale avtaler om godkjenning og informasjon om høyere utdanning ivaretas. Denne forpliktelsen blir nå videreført i ny forskrift.

Se forslag til § 1-3, andre ledd.

3.13 Samordning av godkjenning av utenlandsk utdanning

3.13.1 Dagens regler

Universitets- og høyskoleloven § 3-5 h regulerer samordning av godkjenning av utenlandsk utdanning, og av registeret (GAUS) som et verktøy for slik samordning av både generell og faglig godkjenning. Frem til 1.1.23 hadde NOKUT som oppgave å bidra til en samordnet nasjonal praksis for godkjenning etter uhl. § 3-5 h ved å dele vedtak om generell godkjenning og gi rådgivningsbistand til institusjonene. Dette var tidligere regulert i studiekvalitetsforskriften § 1-5 fjerde ledd andre strekpunkt.

Studiekvalitetsforskriften § 6-2 gir regler for GAUS, og utfyller det supplerende rettsgrunnlaget for å behandle personopplysninger i uhl. § 3-5 h.

GAUS er et register som inneholder enkeltvedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, både fra universiteter og høyskoler (faglig godkjenning) og fra NOKUT og nå HK-dir (generell godkjenning). Ved hjelp av GAUS får saksbehandlere som jobber med godkjenning av utenlandsk utdanning ved utdanningsinstitusjonene, tilgang til å lese NOKUT/HK-dir og institusjonenes vedtak. Formålet med GAUS er å bidra til kvalitet og likebehandling ved vurdering av godkjenning av utenlandsk utdanning, blant annet i forbindelse med opptak til utdanninger. Et annet formål er å unngå eller redusere

²⁸ Prop. 111 L (2020-2021) Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon) s. 32-33

dobbeltarbeid. Deler av begrunnelsen for å opprette en slik database var også å få et bedre statistikkgrunnlag for myndighetenes planlegging for bruk av innvandreres kompetanse.²⁹

Vedtak blir hentet til GAUS fra institusjonenes saksbehandlingssystemer (i hovedsak det felles studentsystemet) og fra HK-dirs saksbehandlingssystem. Institusjonene bruker en webapplikasjon til å søke i GAUS. Det er mulig å søke på saker og personer.

Personopplysninger som registreres om studenter og søkere i GAUS i dag, er: navn, fødselsdato, fødselsnummer, kjønn, statsborgerskap, adresse hjem og adresse studiested. I tillegg registreres selve vedtakene. I tillegg til å få tilgang til praksis for godkjenning fra andre institusjoner for lettere å kunne likebehandle og sikre en nasjonal samordningspraksis på godkjenningsfeltet, brukes registeret til å finne ut om en søker allerede har fått godkjenning av en annen institusjon eller av HK-dir. Dette sikrer at enkeltpersoner ikke får flere vedtak om godkjenning av samme utdanning fra ulike institusjoner. Det er bare saksbehandlere som jobber med godkjenning på institusjonene og som har særskilt behov for å søke i GAUS, som får tilgang.

3.13.2 Departementets vurdering og forslag

Uhl. § 3-5 h gir departementet hjemmel til å pålegge samordning av praksis for vedtak om både generell og faglig godkjenning av utenlandsk utdanning. I forslaget til ny lov, blir også dette presisert, jf. Prop. 126 L (2022–2023). Et viktig verktøy for dette er GAUS. Videre er det hjemmel for å fastsette forskrift med nærmere regulering av registeret, blant annet om behandling av personopplysninger. Det er behov for å videreføre dagens regler på området.

Departementet foreslår at studiekvalitetsforskriften § 6-2, som regulerer GAUS, videreføres i ny forskrift om generell godkjenning. HK-dir vil, på samme måte som NOKUT tidligere, få i oppgave å dele vedtak om generell godkjenning i GAUS og bidra til en samordnet nasjonal praksis for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning ved å gi rådgivningsbistand til institusjonene. Det vises også til forslaget om ny § 9-9 i Prop 126 L (2022–2023) hvor samordningsansvaret legges til HK-dir.

Når det gjelder behandlingsansvaret for GAUS som system, er det SIKT som har dette ansvaret.

Reguleringen av hvem som har tilgang til GAUS foreslås justert slik at det klart fremgår at informasjonen i GAUS også kan brukes til opptak til høyere utdanning. Dette vil være en fordel for søkerne.

Se forslag til §§ 1-4 og 1-5.

²⁹ Prop. 111 L (2020-2021) Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon) s. 88-89

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til ny forskrift vurderes ikke å medføre merbelastning for HK-dir som treffer vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning eller brukere, og forskriften vil dermed ikke innebære økonomiske og administrative konsekvenser utover enklere saksbehandling og økt tilbud om automatisk godkjenning. For den enkelte søker vil den nye forskriften gi bedre tilgang til regelverket på området.

5 Forslag til forskrift om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

Forskriften gjelder godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter lov om universiteter og høyskoler § 3-4, § 3-5, § 3-5 a og § 3-5 b.

Kapittel 2 til 5 gjelder bare for generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter lov om universiteter og høyskoler § 3-4.

§ 1-2. Råd og veiledning om utenlandsk høyere utdanning

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse skal gi råd og veiledning om utenlandsk høyere utdanning til norske læresteder, arbeidsgivere, nasjonale godkjennings- og autorisasjonsmyndigheter og andre interessenter.

§ 1-3. Internasjonale forpliktelser

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse er informasjonssenter etter Lisboakonvensjonen artikkel X og UNESCOs globale konvensjon for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning artikkel VIII, og er norsk representant i Det europeiske nettverket av informasjonssentre, ENIC-nettverket.

Direktoratet skal formidle informasjon om norsk og utenlandsk utdanning til ENIC-nettverket.

§ 1-4. Samordning av godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse skal dele vedtakene om generell godkjenning og gi rådgivningsbistand til institusjonene og slik bidra til en samordnet nasjonal praksis for vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter universitets- og høyskoleloven § 3-5 h.

§ 1-5. Register for godkjenning av utenlandsk utdanning (GAUS)

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, og universiteter og høyskoler skal registrere vedtakene om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter universitets- og høyskoleloven § 3-4, § 3-5, § 3-5 a og § 3-5 b i registeret for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, jf. loven § 3-5 h.

I tillegg til informasjon om vedtak etter første ledd kan det registreres opplysninger om navn, fødselsnummer, D-nummer, kjønn, statsborgerskap, kontaktinformasjon og informasjon om studiested.

Informasjonen i registeret skal gjøres tilgjengelig for alle som fatter vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter universitets- og høyskoleloven § 3-5, § 3-5a og § 3-5b og til bruk ved opptak til universiteter og høyskoler.

Sikt – kunnskapssektorens tjenesteleverandør er behandlingsansvarlig for registeret.

Kapittel 2 Regler for generell godkjenning av dokumentert og udokumentert utenlandsk høyere utdanning

§ 2-1 Søknad om generell godkjenning

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse kan etter søknad gi generell godkjenning av dokumentert utenlandsk høyere utdanning i samsvar med kravene i universitets- og høyskoleloven § 3-4, jf. §§ 3-1 til 3-2.

Direktoratet kan også etter søknad gi generell godkjenning til enkeltpersoner som mangler utdanningsdokumenter, eller har mangelfull eller ikke-verifiserbar dokumentasjon (UVD-ordningen), jf. denne forskriften §§ 4-1 til 4-2.

§ 2-2 Vilkår for og vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

Den utenlandske utdanningen som skal gi grunnlag for generell godkjenning, må være akkreditert eller ha annen offentlig godkjenning som høyere utdanning. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra krav til akkreditering eller annen offentlig godkjenning.

GSU-listen med krav til generell studiekompetanse for søkere med utenlandsk videregående utdanning, jf. forskrift om opptak til høgare utdanning § 2-2 åttende ledd, er bindende for vurderingen av den utenlandske utdanningens nivå ved behandling av søknader om generell godkjenning.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse godkjenner utenlandsk utdanning opp mot norske grader dersom kravene til gradlikestilthet er oppfylt. Kravene for gradlikestilthet kan variere utfra hvilken grad den utenlandske utdanningen godkjennes opp mot. Vedtaket må også inneholde en vurdering av eventuelle overskytende utdanning i forhold til den norske graden den er vurdert opp mot. Direktoratet skal godkjenne avbrutte utdanninger eller studieperioder som overstiger kravet til generell studiekompetanse i GSU-listen, med en nedre grense på et halvt år.

Vedtaket om generell godkjenning skal angi en generell uttelling i studiepoeng. Dette innebærer at vedtaket skal informere om hvor mange studiepoeng den norske graden, som den utenlandsk høyere utdanningen godkjennes opp mot, tilsvarer. Vedtaket skal også inneholde informasjon om det norske gradssystemet.

Kapittel 3 Generell godkjenning av dokumentert utenlandsk høyere utdanning

§ 3-1. Krav til dokumentasjon

Søkeren skal legge følgende dokumenter ved en søknad om generell godkjenning av dokumentert utenlandsk utdanning:

- a) Vitnemål for fullført utenlandsk høyere utdanning.

- b) Vitnemålstillegg («Diploma Supplement») som inneholder karakterutskrift, og/eller karakterutskrift.
- c) Oversettelse til norsk eller engelsk av dokumentene nevnt i a, b og tredje ledd, dersom dokumentene er utferdiget på et annet språk enn norsk, engelsk, finsk, dansk, svensk eller islandsk. Oversettelsen må være utført av statsautorisert translatør eller oversettelsesbyrå.
- d) Vitnemål eller annen dokumentasjon på fullført skolegang som ga opptak til utdanningen nevnt i a.

Søker som ikke benytter elektronisk ID, må legge ved gyldige identitetsdokumenter i søknaden.

Hvis søker har endret navn etter at dokumenter som nevnt i første ledd er utstedt, må endringen dokumenteres.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse kan kreve originaldokumenter nevnt i første ledd a, b og d ettersendt for kontroll.

Direktoratet kan i søknadsbehandlingen legge til grunn annen dokumentasjon enn det som fremgår av første og andre ledd, dersom denne er nødvendig for å vurdere søknaden og den ikke er urimelig krevende for søkeren å legge frem. Direktoratet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra kravene til dokumentasjon i første og andre ledd.

§ 3-2. Ekthetsvurdering og verifisering

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse skal sikre at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i godkjent utenlandsk høyere utdanning. For at en utenlandsk høyere utdanning skal kunne danne grunnlag for generell godkjenning, må det sannsynliggjøres at utdanningen er ekte.

Direktoratet skal vurdere utdanningsdokumentenes ekthet og kan be om at dokumenter verifiseres av utsteder eller av godkjenningsmyndighet i utdanningslandet.

Kapittel 4 Generell godkjenning av udokumentert utenlandsk høyere utdanning – UVD-ordningen

§ 4-1. Krav for å bli vurdert etter UVD-ordningen

Personer som mangler utdanningsdokumenter, eller har mangelfull eller ikke-verifiserbar dokumentasjon for sin høyere utdanning, kan søke om generell godkjenning etter UVD-ordningen dersom de oppfyller følgende krav:

- a) ha søkt om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning
- b) ha utfylt kartleggings skjema
- c) ha dokumentert språkkompetanse i norsk, svensk, dansk eller engelsk
- d) ha bevis på gyldig oppholdstillatelse.

§ 4-2. Sakkyndige og saksbehandling etter UVD-ordningen

Søknader om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning etter UVD-ordningen skal vurderes av minst én sakkyndig oppnevnt av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Den eller de sakkyndige skal avgi rapport om vurderingen av den utenlandske høyere utdanningen og gi sin anbefaling til direktoratet.

Direktoratet treffer vedtak i saken på grunnlag av den sakkyndige vurderingen.

Kapittel 5 Ikrafttredelse

§ 5-1. Ikrafttredelse og endringer i annet regelverk

Forskriften trer i kraft straks.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning 1. februar 2010 nr. 96 kapittel 6.